Список використаних джерел

1. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – [3-тє вид., допов. і переробл.]. – К. : СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.
2. Сидоренко В. В. Педагогічна майстерність учителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти: акме-синергетичний аспект : термінологічний словник-довідник / Вікторія Вікторівна Сидоренко. – Донецьк : Витоки, 2013. – 100 с.
3. Бугайко Ф. Ф. Майстерність учителя на уроці / Ф. Ф. Бугайко, Т. Ф. Бугайко // Радянська школа: наук.-пед. журнал. – 1958. – № 7. – липень. – С. 26–33.
4. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX–XX ст.) / упоряд. : Л. Д. Березівська та ін. – К. : Наук.світ, 2003. – 418 с.
5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5-ти т. / Василь Сухомлинський. – Т. 2. – К. : Рад. школа, 1976. – 670 с.

Аліна Плаксіна

ЯПОНСЬКИЙ САД ДЛЯ ЧАЙНОЇ ЦЕРЕМОНІЇ

Чай став відомий в Японії в VII ст. Звичай пити чай, як і багато іншого, проник в країну з Китаю під час запозичення багатої континентальної культури сусідньої держави. Як це завжди траплялось у Японії, чужа культура була не лише сприйнята, але й творчо переосмислена. А процес приготування та пригощання чаєм був піднесений до рангу мистецтва. Були розроблені канонічні правила чайного дійства, побудовані спеціальні чайні будинки, знання та досвід стали передаватися від вчителя до учня в процесі осягнення духовних, філософських, естетичних та моральних принципів Шляху Чаю.

Чай у Китаї цінували як лікарську рослину, що допомагала при втомі, хворобі очей, ревматизмі. Чаювання й тут було способом витонченого спілкування. Але такого культу, як в Японії, в Китаї не існувало. З чайною церемонією японців познайомив японський чернець Ейсай (1141–1215), який проповідував дзен, заснував монастир у самурайській провінції Камакура та в Кіото при підтримці самого імператора [1, с. 357].

Культура чайної церемонії в Японії абсолютно інша, ніж в будь-якій іншій азійській країні. У кожній країні, зокрема Китаї, Японії та Індії є свої особливості приготування чаю, всюди є свої традиції і цей процес проходить по-різному, але у всіх них одна мета – досягти гармонії людини з природою [2]. Традиція чаювання саме в Японії набула таємничості і

помпезності водночас. Науку чаювання, аби мати змогу проводити чайні церемонії, нині вивчають в спеціальних школах. До чаювання готуються довго і скрупульозно: необхідно правильно вибрати посуд, кімоно і те, чим пригощатимуть гостей.

Культура чайної церемонії з'явилася під час кривавих війн, які вели між собою держави. У такий спосіб полководці, попиваючи чай в спокійній невимушеній обстановці, відволікались від усього поганого і духовно відновлювалися. Спочатку це був привілей вищих верств населення Японії, але з часом мистецтво чайної церемонії поширилося на всіх [4]. Для кожного випадку чаювання обирався спеціальний посуд, оформлення кімнати, аромат. Гості повинні правильно сидіти, навіть правильно говорити, не робити необдуманих рухів і не підвищувати тон. Зазвичай на чайних церемоніях говорять про мистецтво: читають вірші, обговорюють картини. Існує чотири принципи чайної церемонії: спокій (Дзяку), чистота (Сей), гармонія (Ва) і шанування (Кей), які дуже наближені до загальних принципів буддизму. Їх свого часу сформулював Рікю. Ва – це суть атмосфери чайної церемонії [1, с. 365].

Класичний ритуал чаювання відбувається в спеціальному садовому будиночку – тясіцу. Перший такий будиночок був побудований в 1473 р. Конструкція будиночка і облаштування прилеглого до нього саду були пов'язані з естетичними категоріями «сабі» і «вабі», що означають гармонійне злиття вишуканого і простого, спокійного і сумного, прихованої краси, лаконізму і приглушення фарб [5]. Спочатку чайні будиночки були схожі на крихітні бідні хатини східних мудреців, гранично скромні як за зовнішнім виглядом, так і за внутрішнім оздобленням. Простота обстановки створювала вище відчуття краси, сенс якої слід було осягати шляхом філософського осмислення реальності. В якості прикрас допускався лише сувій з філософським висловом, старовинна картина і букет квітів.

Всі відомі майстри тяно-ю були прихильниками дзен-буддизму. Сама процедура церемонії чаювання і облаштування садового будиночка відображали основні ідеї дзен. Розмір кімнати для чаювання приблизно 8 м^2. Згідно з давніми джерелами, в такому приміщенні одного разу змогли вміститися 84 тисячі учнів Будди. Основні положення буддизму цілком допускають реальність такої події, оскільки у «істинно просвітлених» немає ваги і об'єму тіла [5]. Висота дверей спеціально мала 90 см для того, аби людина будь-якого статусу, при вході мусила вклонитися [2]. Неможливо було зайти всередину, не знявши зброю. На чайну церемонію учасники повинні приходити відпочивати з добром, а все погане залишати за дверима.

Коли підходиш до чайного будиночка, то бачиш порослі мохом камені, тиху водойму – вільну природу. Сам будинок з солом'яним дахом, підпорами з неотесаного дерева чи бамбука сприймається як природнє

продовження саду. У будинку півтемрява і тиша, ні зайвого предмету, ні кольору. Увесь посуд для церемонії старий, ніби покритий патиною вічності. Все разом покликане відволікти учасників церемонії від повсякденних клопотів і набути рівноваги [1, с. 365].

Отже, увесь інтер'єр класичних чайних будиночків повною мірою відповідає естетичним канонам і національному характеру японців, що прагнуть до досягнення внутрішньої гармонії. Учасники чайної церемонії проходять до павільйону, де проводиться чаювання, по доріжці з каменів через маленький сад. У саду височіють кам'яні ліхтарі і просто лежать камені, порослі мохом. Камені на доріжці повинні бути покладені ніби випадково, кожен на деякій відстані від іншого. Згідно з переказами, облаштування такої доріжки почалося з історії сьогуна. Щоб роса не замочила одягу сьогуна Йосімаси Асікага, коли він йшов на чайну церемонію, на мокру траву поклали великі шматки білого паперу. І в пам'ять про цю подію доріжка названа родзі, тобто земля, зволожена росою [5]. Пізніше слово «родзі» стало означати не тільки шлях до чайного будиночка, але і увесь сад біля нього. Людина, що вступає на вистелену великим каменем доріжку, що веде до чайного будиночка, залишає в цей момент всі свої мирські турботи і зосереджується на церемонії, що очікує його. Спокійне просування до будиночка посилює зосередження. Цьому сприяє старий ліхтар, тьмяне світло якого освітлює доріжку у вечірні та нічні години, камінь-колодязь (цукубаі) з водою для обмивання рук і полоскання рота [3; 5]. На такій посудині-колодязі лежав маленький ківшик з бамбука з довгою ручкою. Кожен гість був зобов'язаний омити руки, обличчя, прополоскати рот, потім обмити після себе ручку ківшика.

Посуд з водою – неодмінна деталь не тільки чайного саду, але і будь-якого японського храму. В саду, зазвичай, ростуть сосни, кипариси, бамбук, вічнозелений чагарник. Усі елементи саду покликані створювати особливий настрій зосередженості і відчуженості. Завдяки цьому принцип «сабі» був осмислений як новий тип Краси, втілений не тільки в архітектурі чайного будиночка і облаштуванні чайного саду, але і в підборі всіх предметів: чайниці, казанка для кип'ятіння води, чашок для чаю. У чайній церемонії, на думку Рікю, все повинно було становити єдиний художній ансамбль [1, с. 355].

Чайна церемонія і сад вчили бачити красу в буденному і простому, бачити прекрасне в малому, усвідомлювати високу цінність всього, що дається людині в цьому житті. На думку японців, чайна церемонія виховує простоту, природність, охайність. Залучаючи людей до точно встановленого ритуалу, вона привчає їх до суворого порядку і безумовного виконання соціальних правил. Чайна церемонія є однією з найважливіших основ культивування національних почуттів японців.

Список використаних джерел

1. Григорьева Т. Чайная церемония / Григорьева Т. П. Красотой Японии рожденный. М., 1993. С. 355–368.
2. Культура чайної церемонії в Японії: факти, деталі і традиції [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://sushiroom.com.ua/blog/view/28
3. Особливості чайної церемонії (тяно-ю) в Японії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Освіта.ua https://osvita.ua/vnz/reports /culture/10379/
4. Особливості чайної церемонії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://harchi.info/blogs/annie/osoblyvosti-chaynoyi-ceremoniyi
5. Чайна церемонія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://visitjapan.com.ua/uk/blog/chajna-ceremoniya.html

Карина Рубцова

МІЖМОВНА АСИМЕТРІЯ В ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ: ЕТНОЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

Новітні підходи до вивчення художнього перекладу окреслюються в межах розуміння цього явища з позицій подвійної джерельності його виникнення на перетині культур. Водночас візії теоретиків-практиків на проблеми еквівалентності перекладу сконцентровані, насамперед, навколо питань, пов’язаних з передачею змістової, стилістичної й функціонально-комунікативної інформації [4, с. 92]. Отже, актуальною постає потреба дослідження «естетичного комплексу іншомовного художнього твору» (О. Павленко), вивчення механізму осягнення і передачі його інокультурного контексту при перекладі У зв’язку з цим варто підкреслити, що еквівалентність перекладу передбачає спільність розуміння інформації, що міститься в тексті, включаючи й ту, що впливає не тільки на розум, але і на почуття реципієнта, і яка не тільки «експліцитно виражена в тексті, але й імпліцитно піднесена до підтексту» [4, с. 92].

Питання, пов’язані з відтворенням лінгвокультурного аспекту художнього перекладу, а відтак і подоланням міжмовної асиметрії в перекладі, знайшли своє відбиття у працях філологів-перекладознавців (С. Басснетт, Л. Венуті, М. Гарбовський, Л. Грицик, Р. Зорівчак, Л. Коломієць, М. Лановик, Т. Некряч, М. Новикова, О. Павленко, О. Ребрій, Д. Робінсон та ін.), у яких наголошується, що відмінність при відтворенні художнього тексту іншою мовою виникає «як у сфері змісту, так і в сфері уявлення, з чим і пов’язана проблематичність відтворення внутрішньої форми, виникнення явища неперекладності» [4, с. 92]. Це дає підстави говорити не тільки про запозичення сюжетів і мотивів, а й способу життя та образу мислення, акультурації (acculturation – А. Лефевр), коли вони починають